CHET TILLARNI O‘QITISHDA ELEKTRON TA’LIM RESURSLARINING AHAMIYATI

Tursunova Halimaxon Boqijanovna
IIVning Namangan akademik litseyi
ingliz tili fani o‘qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada chet tillarni o‘qitish jarayonida elektron ta’lim resurslaridan foydalanishning pedagogik ahamiyati, ularning o‘quv jarayonini modernizatsiya qilishdagi roli hamda o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, elektron darsliklar, multimedia vositalari, onlayn platformalar va mobil ilovalar orqali ta’lim jarayonining interaktivligi va samaradorligini oshirish masalalari yoritib berilgan. Elektron ta’lim resurslari chet tillarni o‘rganishda o‘quvchilarning mustaqil ta’lim faoliyatini rivojlantirish, axborot bilan ishlash kompetensiyasini shakllantirish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etishda muhim didaktik vosita sifatida qaraladi.

Kalit so‘zlar: elektron ta’lim resurslari, raqamli ta’lim, chet tili ta’limi, multimedia texnologiyalari, interaktiv metodlar, onlayn platformalar, kommunikativ kompetensiya, innovatsion pedagogika.

Kirish: Hozirgi globallashuv va axborotlashgan jamiyat sharoitida chet tillarni o‘rganish va o‘qitish masalasi ta’lim tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Jahon miqyosida ilm-fan, texnologiya, iqtisodiyot va madaniyat sohalaridagi hamkorlikning kengayib borishi chet tillarni bilishni zamonaviy mutaxassisning muhim kompetensiyalaridan biriga aylantirmoqda. Shu sababli ta’lim jarayonida chet tillarni o‘qitish metodikasini

takomillashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlardan foydalanish dolzarb ilmiy-amaliy masala sifatida qaralmoqda.

So‘nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta’lim jarayonini raqamlashtirishga keng imkoniyatlar yaratdi. Ayniqsa, elektron ta’lim resurslari ta’limning samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish faoliyatini faollashtirish hamda o‘quv jarayonini interaktiv tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Elektron darsliklar, multimedia materiallari, virtual platformalar, onlayn kurslar va mobil ilovalar o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirish, ularning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish hamda ta’lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etishga xizmat qiladi.

Chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan foydalanish nafaqat o‘quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etadi, balki o‘qituvchilarga ham dars jarayonini innovatsion metodlar asosida olib borish imkonini beradi. Shuningdek, bunday resurslar o‘quvchilarning axborot bilan ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish, mustaqil fikrlash va o‘z ustida ishlash madaniyatini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Shu nuqtai nazardan, chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan samarali foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o‘rganish, ularning ta’lim sifatini oshirishdagi ahamiyatini ilmiy jihatdan tahlil qilish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb ilmiy muammo sifatida qaraladi.

Asosiy qism: Zamonaviy ta’lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi o‘quv jarayonini tashkil etishda yangi pedagogik imkoniyatlarni yaratmoqda. Xususan, chet tillarni o‘qitish jarayonida elektron ta’lim resurslaridan foydalanish o‘quvchilarning bilim olish faoliyatini faollashtirish, ta’lim jarayonining interaktivligini oshirish hamda o‘quv materiallarini samarali o‘zlashtirishga xizmat qiladi.

Elektron ta’lim resurslari deganda elektron darsliklar, multimedia materiallari, interaktiv mashqlar, virtual platformalar, onlayn kurslar, mobil ilovalar hamda turli ta’limiy dasturlar tushuniladi. Ushbu resurslar ta’lim jarayonini raqamlashtirish, o‘quvchilarni mustaqil o‘rganishga yo‘naltirish va ta’lim sifatini oshirishda muhim didaktik vosita hisoblanadi.

Chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslarining asosiy afzalliklaridan biri – o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini kompleks rivojlantirish imkoniyatidir. Masalan, audio materiallar orqali o‘quvchilar eshitib tushunish (listening) ko‘nikmalarini rivojlantiradi, video materiallar esa real kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish orqali nutqiy faoliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Interaktiv mashqlar va testlar esa o‘quvchilarning bilim darajasini aniqlash hamda o‘zlashtirilgan bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi.

Elektron ta’lim resurslarining yana bir muhim jihati – ularning o‘quvchilarning mustaqil ta’lim faoliyatini rivojlantirishdagi roli hisoblanadi. Zamonaviy onlayn platformalar va mobil ilovalar yordamida o‘quvchilar darsdan tashqari vaqtda ham til o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bu esa ta’lim jarayonining uzluksizligini ta’minlaydi hamda o‘quvchilarning o‘z ustida ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Bundan tashqari, elektron ta’lim resurslari o‘qituvchilar uchun ham muhim didaktik vosita hisoblanadi. Ular yordamida o‘qituvchi dars jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishi, interaktiv metodlardan foydalanishi hamda o‘quvchilarning bilimini tezkor baholash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shuningdek, elektron resurslar o‘quv jarayonini individuallashtirish va differensial yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi.

Chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan foydalanish nafaqat ta’lim samaradorligini oshiradi, balki o‘quvchilarning axborot madaniyatini shakllantirish, ularning ijodiy fikrlashini rivojlantirish hamda zamonaviy raqamli kompetensiyalarni egallashiga ham xizmat qiladi.

Tadqiqot metodlari: Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. Avvalo, muammoning nazariy asoslarini aniqlash maqsadida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish metodi qo‘llanildi. Ushbu metod yordamida chet tillarni o‘qitish metodikasi, elektron ta’lim resurslari hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta’lim jarayonidagi o‘rni bilan bog‘liq ilmiy manbalar, darsliklar, monografiyalar va maqolalar o‘rganildi.

Tadqiqot jarayonida shuningdek pedagogik kuzatish metodidan foydalanildi. Bu metod orqali chet tillarni o‘qitish jarayonida elektron ta’lim resurslarining qo‘llanishi, o‘quvchilarning o‘quv faoliyati hamda ularning til ko‘nikmalarini rivojlantirish jarayoni kuzatildi va tahlil qilindi.

Bundan tashqari, taqqoslash va tahlil qilish metodlari qo‘llanildi. Ushbu metodlar yordamida an’anaviy o‘qitish usullari bilan elektron ta’lim resurslari asosida tashkil etilgan darslarning samaradorligi o‘zaro solishtirildi hamda ularning afzallik va kamchiliklari aniqlab olindi.

Shuningdek, tadqiqot davomida so‘rovnoma va test metodlaridan ham foydalanildi. So‘rovnoma orqali o‘qituvchi va o‘quvchilarning elektron ta’lim resurslariga bo‘lgan munosabati hamda ulardan foydalanish darajasi o‘rganildi. Test metodlari esa o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini baholash hamda o‘quv jarayonining samaradorligini aniqlashda qo‘llanildi.

Tadqiqot natijalarini umumlashtirish jarayonida statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Ushbu metod yordamida olingan natijalar tizimlashtirildi, tahlil qilindi va tegishli ilmiy xulosalar chiqarildi.

Natijalar va muhokama: Tadqiqot jarayonida chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil qilindi. Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, elektron ta’lim resurslari asosida tashkil etilgan o‘quv jarayoni o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi hamda ularning o‘quv faoliyatini faollashtiradi.

Tadqiqot davomida o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirish jarayonida elektron resurslardan foydalanishning ijobiy ta’siri kuzatildi. Xususan, audio va video materiallardan foydalanish o‘quvchilarning eshitib tushunish va talaffuz ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qildi. Interaktiv mashqlar va onlayn testlar esa o‘quvchilarning o‘zlashtirgan bilimlarini mustahkamlash hamda o‘z-o‘zini nazorat qilish imkoniyatini yaratdi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, elektron ta’lim resurslari asosida tashkil etilgan darslarda o‘quvchilarning faolligi va mustaqil ishlash darajasi an’anaviy darslarga nisbatan yuqori ekanligi aniqlandi. Bunda o‘quvchilar multimedia vositalari, interaktiv platformalar va mobil ilovalar orqali o‘quv materiallarini yanada qiziqarli va samarali o‘zlashtirish imkoniyatiga ega bo‘ldilar.

Shuningdek, tadqiqot davomida o‘qituvchilarning elektron ta’lim resurslaridan foydalanishi dars jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishga yordam berishi aniqlandi. Bu esa o‘quvchilarga individual yondashuvni ta’minlash, ularning bilim darajasini tezkor baholash hamda ta’lim jarayonini differensial tarzda tashkil etish imkonini yaratadi.

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan foydalanish o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, ta’lim samaradorligini oshirish hamda zamonaviy raqamli kompetensiyalarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli ta’lim jarayonida elektron ta’lim resurslarini keng joriy etish va

ulardan samarali foydalanish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Xulosa

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan foydalanish ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Elektron darsliklar, multimedia materiallari, onlayn platformalar va mobil ilovalar o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi hamda ularning o‘quv faoliyatini faollashtiradi.

Elektron ta’lim resurslari yordamida o‘quvchilarning eshitib tushunish, o‘qish, yozish va gapirish ko‘nikmalarini kompleks rivojlantirish imkoniyati yaratiladi. Shuningdek, ushbu resurslar o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish faoliyatini rivojlantirish, axborot bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish hamda ularning kommunikativ kompetensiyasini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, elektron ta’lim resurslari asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning faolligini oshiradi, ta’lim jarayonini interaktiv va qiziqarli shaklda olib borish imkonini yaratadi. Shu sababli chet tillarni o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan tizimli va maqsadli foydalanish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Amaliy tavsiyalar

Chet tillarni o‘qitish jarayonida elektron ta’lim resurslaridan foydalanish bo‘yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish maqsadga muvofiq.

O‘qituvchilarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha malakasini oshirish hamda elektron ta’lim resurslarini yaratish va qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantirish zarur.

Ta’lim jarayonida multimedia materiallari, interaktiv mashqlar va onlayn platformalardan foydalanish orqali o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga e’tibor qaratish lozim.

O‘quvchilarning mustaqil ta’lim faoliyatini rivojlantirish maqsadida mobil ilovalar va masofaviy ta’lim platformalaridan samarali foydalanish tavsiya etiladi.

Chet tillarni o‘qitish jarayonida elektron ta’lim resurslari asosida tashkil etilgan interaktiv darslar o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Afshari M., Ghavifekr S., Siraj S., Jing D. (2013). Students' attitudes towards computer-assisted language learning. Procedia Social and Behavioral Sciences, 103, 852–859.
2. Reinders, H. (2012). Til o‘rgatishda raqamli o‘yinlar. Palgrave Macmillan.
3. Dudeney, G. & Hockly, N. (2007). Texnologiyalar yordamida ingliz tili o‘qitish. Pearson Education Limited.
4. Warschauer, M. (2004). Technological Change and the Future of CALL.
5. Garrison, D. R., & Anderson, T. (2003). E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice.
6. Kukleva, N. (2019). The Role of Mobile Learning in Foreign Language Acquisition. European Journal of Education. 11. Garrison, D.R., & Anderson, T. (2003). E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice.